

purceadă la soluționarea sarcinilor din ghid. Acestea includ formarea schemei logice a temei, adnotarea unor imagini, scheme, fotografii, formularea unor noțiuni, descrierea scheletotopiei, sintopiei și holotopiei organelor, formațiunilor importante, enumerarea anomaliilor de dezvoltare, reproducerea unor scheme tip, clasificării etc. Fiecare lucrare conține în jur de cca 10-15 de imagini care reflectă formațiunile anatomice a organelor respective.

Ghidurile pentru autoinstruire și autocontrol au găsit un răspuns pozitiv din partea studenților; acestea îi organizează considerabil, ajutându-i să se orienteze mai lesne în structurile ce țin de fiecă temă, ridică nivelul de pregătire, disciplinează, astfel se formează premise pentru o însușire mai calitativă a cunoștințelor (inclusiv cele interdisciplinare).

Pentru satisfacerea curiozității evidente a unor studenți, în cadrul cercului științific al catedrei, se practică realizarea investigațiilor științifice prin care tinerii cercetători fac primii pași în acest domeniu.

Modificări substanțiale au survenit și în evaluarea cunoștințelor studenților. Datorită implementării ghidurilor de autoinstruire, lucrările practice au o formă interactivă.

Controlul la finele semestrului constă din examinarea studentului în 2 etape. La prima etapă cunoștințele practice sunt evaluate prin chestionarea a 10 subiecte fără vre-o pregătire prealabilă. Acestea prevăd demonstrarea și explicarea formațiunilor anatomice la cadavru, pe mulaje și clișee radiologice. În urma acestui scurt dialog se notează fiecare răspuns. Studenții care nu susțin această probă nu sunt admiși la următoarea etapă.

Etapa a doua se realizează în formă scrisă. Fiecare bilet conține 8 subiecte dintre care primul se referă la noțiuni fundamentale, 2-5 – la anatomia descriptivă, al 6-lea – la dezvoltare, anomalii de dezvoltare, particularități individuale, de vârstă și sex, 7- la anatomia pe viu și 8 – reproducerea schemelor și desenelor tip.

Nota generală pentru examen se calculează prin sumarea a trei componente: media anuală x 0,1; nota de la prima etapă (practica) x 0,4 și nota de la etapa a doua (teoria) x 0,5.

Pentru a asigura procesul de instruire colaboratorii catedrei au elaborat și publicat un șir de monografii, manuale pentru toate facultățile, indicații metodice referitoare la disecția anatomică, vascularizația și inervația aparatului locomotor, a viscerelor, anatomia pe viu, anatomia și medicina preventivă, sistemul limfatic, sistemul imunitar ș.a. Toate schemele tip au fost uniformizate, standardizate și editate într-o culegere separată.

PRIORITĂȚI ÎN INSTRUIREA POSTUNIVERSITARĂ A FARMACIȘTILOR

Stela Adauji, Zinaida Bezverhni, Victoria Arhire

Catedra Farmacie Socială „Vasile Procopișin”

Abstract

Priorities in pharmacists' continuous education

In actual conditions the efficient educational process by continuing improvement of professional level it is very important. As a result of the questionnaire, some causes of non-attendance of continuous education courses by pharmacists and conditions to motivate them have been revealed. Pharmacists understand the necessity and utility of courses and mention that managers must create some conditions for conformed attendance by the dismissal of functional duties. Utility and actuality of continuous education courses hold in Pharmacy Faculty are appreciated by pharmacists with 8.92 and 9.0 respectively.

Rezumat

În condițiile actuale este importantă eficientizarea procesului educațional prin creșterea continuă a nivelului profesional. În urma interviurii au fost evidențiate cauzele ale nefrecventării a cursurilor de perfecționare și condițiile care i-ar motiva să le frecventeze. Farmaciștii conștientizează necesitatea și utilitatea cursurilor și menționează că conducerea

întreprinderii trebuie să creeze condiții pentru frecventarea conformă a prin eliberarea pe deplin de obligațiile funcționale. Utilitatea și actualitatea cursurilor de perfecționare petrecute în cadrul facultății de Farmacie este apreciată de către farmaciști cu nota 8,92 și respectiv 9.

Actualitatea temei

În condițiile dezvoltării economiei de piață, este importantă eficientizarea procesului educațional prin creșterea continuă a nivelului profesional al specialiștilor farmaciști.

Conceptul resurselor umane include atât cantitate cât și calitatea lor. Pornind de la caracterizarea resurselor umane ca element activ, creator și coordonator al activității social-economice, conceptul de resurse umane se definește ca totalitate a aptitudinilor fizice și intelectuale pe care omul le utilizează în procesele de producere a lucrurilor materiale și spirituale [2].

Perfecționarea continuă a cunoștințelor este o parte integrantă a fiecărei cariere profesionale. Conceptul educației continue devine din ce în ce mai mult un reper greu de ignorat în activitatea profesională a specialiștilor farmaciști, iar viața ne demonstrează că nimic nu e bătut în cuie și ceea ce ai învățat ieri, mâine poate suferi modificări substanțiale, iar dacă nu ești interesat de noutățile din domeniul tău de activitate, poți să devii un simplu obiect de decor, în propriul birou, depășit de mersul vremii. Acest concept trebuie să fie bine înțeles și asimilat de toți aceia, care-și respectă meseria și se respectă pe sine.

Forța de muncă – singurul element creator, activ și coordonator al activității economice, include componente cu calificări, specializări și trăsături de personalitate diverse aspirații, experiențe sociale și stări de spirit multiple.

Condițiile actuale impun regândirea și reproiectarea subsistemului de muncă pe criteriile de eficiență, rentabilitate, și tratarea problemelor resurselor umane sub absolut toate aspectele sale. Printre tendințele lumii moderne, se înscrie și fenomenul de globalizare cu multiple consecințe, inclusiv asupra procesului educațional. Pentru a face față noilor exigențe, instituțiile de învățământ își racordează structura organizatorică și funcțională în ritm cu provocările zilei [1].

Obiectivele lucrării

Reieșind din cele relatate mai sus, drept scop al prezentei lucrări a fost stabilit studiul instruirii postuniversitare a farmaciștilor și evidențierea priorităților cu scopul îmbunătățirii acestui proces.

În realizarea scopului trasat au fost delimitate sarcinile lucrării.

- ✓ analiza bazei legislative ce reglementează instruirea postuniversitară a farmaciștilor;
- ✓ interviuarea specialiștilor ce activează în farmaciile comunitare;
- ✓ evidențierea utilității și actualității cursurilor de perfecționare în cadrul facultății de Farmacie;
- ✓ analiza fișelor cursanților, care au frecventat cursurile de perfecționare în cadrul facultății Farmacie a USMF „Nicolae Testemițanu”;
- ✓ evidențierea priorităților în instruirea postuniversitară a farmaciștilor.

Material și metode de cercetare

În vederea aprecierii nivelului de educație profesională continuă a cadrelor farmaceutice au fost analizate fișele de evidență a farmaciștilor în timpul perfecționării în cadrul facultății Farmacie a USMF „Nicolae Testemițanu” pentru anii 2006-2009, datele statistice privind numărul total de farmaciști, care activează în sistemul farmaceutic și rezultatele interviuării farmaciștilor din farmaciile comunitare din municipiul Chișinău. Pentru prelucrarea datelor au fost folosite metodele de analiză, sinteză și prelucrare matematică a datelor.

Rezultate obținute

În vederea aprecierii nivelului de educație profesională continuă a farmaciștilor au fost analizată informația fișelor de evidență a ciclurilor de perfecționare pentru anii 2006, 2007, 2008

comparativ cu datele statistice privind numărul farmaciștilor, care activează în sistemul farmaceutic al Republicii Moldova (tabelul 1) [4].

Tabelul 1

Numărul farmaciștilor, care au frecventat cursurile de perfecționare

Indicatori	2006	2007	2008	2009 (6 luni)
Numărul total de farmaciști care activează în RM	1601	1608	1721	-
Numărul farmaciștilor, care au fost la cursuri de perfecționare	224	173	283	184
Numărul farmaciștilor, care au obținut categorie de atestare	238	113	212	131

Astfel se observă o corelație directă între cursurile de perfecționare continuă și cererile înaintate către Comisia de Atestarea a farmaciștilor în scopul obținerii categoriei de calificare. Pe parcursul anului 2007, se constată că 65,3% de specialiști au obținut categoria de calificare față de cei ce au frecventat cursurile, pe când din numărul total de farmaciști, în anul 2008, care au frecventat cursurile de perfecționare, 75% au prezentat documentele pentru atestarea și au obținut categoria de calificare profesională. S-a constatat un număr mai mare de cursanți în perioada martie-mai: în anul 2006 cu 66,7% mai mult, în 2007 creșterea fiind de 27,6%, respectiv în 2008, fiind de 40,4%. Farmaciștii având disponibilitate mai mare anume în această perioadă, ca concluzie s-ar putea menționa faptul că, trebuie organizate mai multe cursuri și create condiții favorabile desfășurării perfecționării. Frecvența cursurilor de perfecționare de către farmaciști în cadrul catedrelor de profil de la facultatea Farmacie este expusă în tabelul 2.

Tabelul 2

Numărul farmaciștilor la cursurile de perfecționare în cadrul catedrelor de profil, facultatea Farmacie

Denumirea catedrei	2006	2007	2008	2009 (6 luni)	Total
Farmacie Socială „Vasile Procopișin”	129	137	181	120	567
Farmacologie și Farmacie clinică	77	26	102	47	252
Tehnologia medicamentelor	62	11	60	34	167
Farmacognozie și Botanică farmaceutică	60	45	59	43	207
Chimie Farmaceutică și toxicologică	57	81	113	52	303
Total	385	300	515	296	1494

Analiza datelor din tabel denotă că 33,54% din farmaciști, care au frecventat cursurile de perfecționare o constituie farmaciștii-diriginți, ceea ce reprezintă o treime din numărul total, deoarece pentru deținerea postului de conducere în întreprinderea farmaceutică este obligatoriu deținerea gradului de calificare, iar acesta se conferă numai având cursuri de perfecționare în cadrul catedrelor facultății. Tematica cursurilor de către farmaciști este selectată în dependență de funcția deținută, astfel în cadrul catedrei Farmacie socială „Vasile Procopișin”, pe parcursul anilor 2006-2009, se observă un număr mai mare a farmaciștilor, care dețin funcția de farmacist-diriginte, fiind legat de activitatea profesională exercitată, care constituie 40,4% în anul 2006, 53% în anul 2007, 43,07% în anul 2008, respectiv de 51,7 % în 2009 din numărul total.

Pentru evidențierea priorităților în instruirea postuniversitară a farmaciștilor a fost petrecută interviuarea a 100 de specialiști farmaciști, care activează în farmaciile publice din municipiul Chișinău. Analiza datelor privind stagiul de muncă a farmaciștilor denotă că ponderea cea mai mare o constituie specialiștii cu stagiul de muncă cuprins între 10-19 ani cu 26%. Din specialiștii

intervievați posedă categorie profesională de calificare: superioară – 42%, prima – 16%, a doua – 11%, fără categorie – 31%. Faptul că 31% din cei respondenți nu posedă categorie de calificare se explică prin lipsa motivației de a depune cerere pentru obținerea categoriei de calificare. Acest indicator este în corelație directă cu următorul indice obținut în urma anchetării. Numai 62% din respondenți au efectuat cursurile de perfecționare în ultimii 5 ani.

Respondenții, care nu au frecventat cursurile postuniversitare constituie 38%, cauzele invocate fiind insuficiență de timp – 42%; lipsa motivației – 25%; lipsa resurselor materiale – 15%; lipsa utilității studiilor – 18%. Ei consideră important implicarea angajatorului în vederea creării timpului disponibil și achitarea, cel puțin parțială a costului cursurilor de perfecționare, iar 68% din cei ce nu au frecventat cursurile de perfecționare consideră că activitatea practică nu are tangențe cu activitatea desfășurată în cadrul catedrelor facultății.

Divizarea cursurilor, pentru diferite categorii de specialiști nu se consideră prioritară, încât doar 37% ar dori să frecventeze cursuri specializate într-o anumită direcție, în care activează, pe când 56% consideră că farmacistul trebuie să posede cunoștințe generale farmaceutice.

Din farmaciștii intervievați 36% consideră că Ministerul Sănătății trebuie să fie implicat în organizarea achitarea costului pentru cursurile de perfecționare, respectiv 27% – consideră că aceasta ar trebui să fie prerogativa întreprinderii în care activează, aducându-și astfel aportul în formarea farmacistului ca specialist prin investirea în calitate și profesionalism. Factorii care ar motiva farmaciștii să frecventeze cursurile de perfecționare țin preponderent de posibilitățile de carieră – 62%, pe când 22% ar fi motivați de diverse pachete sociale, astfel tendința spre autoinstruire rămâne a fi pe ultimul plan. Rata de participare în cadrul simpoziunilor și congreselor științifice este destul de mică, astfel 88% nu au participat, față de doar 7% care o fac permanent. Lipsa interesului față de autoinstruire este confirmată prin abonarea redusă la reviste și ziare de specialitate (doar 34% sunt abonați). Acest fapt limitează accesul specialistului la informații actuală și veridică, farmaciștii nu manifestă interes față de inovațiile în domeniul medicamentului și se mobilizează numai atunci când sunt supuși verificărilor de către instituțiile abilitate.

Scopul de bază al intervieării farmaciștilor a fost aprecierea utilității și actualității cursurilor de perfecționare frecventate de ei în cadrul catedrelor de profil (tabelul 3).

Tabelul 3

Aprecierea de către farmaciști a cursurilor de perfecționare

Denumirea cursului de perfecționare	Calitatea	Utilitate a	Actualitate ea
Activitate farmaceutică – aspecte legislative, manageriale și de marketing	9,5	9,4	9,5
Actualități în tehnologia medicamentelor. Forme farmaceutice moderne	9,4	8,3	9
Farmaco – și fitoterapia afecțiunilor sistemelor de necesitate vitală a organismului	9,3	9,3	8,5
Actualități în analiza, controlul și standardizarea medicamentelor	9,3	8,1	8,5
Utilizarea plantelor medicinale și a fitopreparatelor autorizate în RM	9,5	9,5	9,5
Media pe facultate	9,4	8,92	9

Media calității de 9,4 denotă a apreciere înaltă de către farmaciști a modului de predare în cadrul cursurilor de perfecționare, deoarece actualmente se folosesc metode interactive, tehnologii moderne, literatură actuală, etc. Media mai mică pentru utilitate este în mare măsură determinată de micșorarea considerabilă a secțiilor de producere din farmacii și respectiv a specialiștilor antrenații în prepararea medicamentelor magistrale conform prescripțiilor individuale. Un alt factor ar fi numărul relativ mic al specialiștilor farmaciști implicați în

procesul de producere a medicamentelor industriale, determinat de numărul producătorilor autohtoni de medicamente. Nu toți producătorii dispun de laboratoare proprii de control al calității medicamentelor industriale, iar numărul farmaciștilor, care activează în cadrul Laboratorului pentru Controlul Calității Medicamentelor al Agenției Medicamentului este relativ mic. Actualitatea cursurilor este apreciată de către specialiști cu media 9, fiind înaltă, însă, cu regret, majoritatea specialiștilor practicieni nu sunt la curent cu ultimele realizări științifice în domeniul farmaciei obținute atât la noi în țară, cât și la nivel mondial, acesta fiind motivul, din care farmacistul nu poate obiectiv aprecia necesitatea acestor realizări în activitatea practică.

Concluzii și recomandări

Analiza bazei legislative ce reglementează instruirea postuniversitară a farmaciștilor în Republica Moldova denotă că ar fi binevenită o actualizare și ajustarea conform cerințelor standardelor internaționale – Regulilor de Bună Practică în Farmacie [3].

Au fost analizate 860 de fișe ale cursanților specialiști din domeniul farmaceutic și intervievați 100 de farmaciști din farmaciile publice amplasate în municipiul Chișinău, în urma căreia au fost evidențiate cauzele principale ale nefrecventării de către farmaciști a cursurilor de perfecționare și condițiile care i-ar motiva să frecventeze cursurile.

Creșterea ponderii farmaciștilor la cursurile de perfecționare ar putea fi realizată prin impunerea de către Asociația Farmaciștilor a condiției obligatorii de perfecționare pentru exercitarea profesiei de farmacist. Este importantă implicarea AF RM în procesul de gestionare a cursurilor de perfecționare.

S-a stabilit că specialiștii farmaciști conștientizează necesitatea și utilitatea cursurilor de perfecționare. Numărul solicitanților de a primi calificarea este în creștere. Se consideră important implicarea instituției în care activează, în procesul de instruire și de creare a condițiilor favorabile desfășurării lui. Pe parcursul cursurilor de perfecționare, este necesar ca farmaciștii să fie eliberați pe deplin de obligațiile funcționale pentru a fi implicat doar în procesul de instruire continuu pentru ridicarea eficienței instruirii.

Utilitatea și actualitatea cursurilor de perfecționare petrecute în cadrul facultății de Farmacie este apreciată de către farmaciști cu nota 8,92 și respectiv 9. Tot odată se menționează necesitatea de a actualiza tematica cursurilor de perfecționarea reieșind din cerințele contemporane de activitate a sistemului farmaceutic.

Bibliografie

1. Bălțescu Anatol. Cursuri... ba, sau da? din 07.07.2008.- PulsMedia.ro / Farmacist.ro / Revista Farmacist.ro nr. 36 (116), III 2008.
2. Carată Ana. Management, marketing și legislația farmaceutică. Volumul I- Management Ed. Sities București-1994, pag.166-167
3. Good Pharmacy Practice (GPP) în developing countries. Supplementary guidelines for stepwise implementation. FIP Community Pharmacy Section, 1999.
4. Resursele și activitatea sistemului farmaceutic al Republicii Moldova. - Bienar statistic 2006-2007, Chișinău 2008, 76 p.